

19

0.1200

1/5
2

0.1408
۱۲ شهریور ماه ۱۳۹۱
دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

14080
دوازدهمین کنگره علوم کشاورزی ایران
اصلاح نباتات

تأثیر سطوح مختلف کود فسفره در تلفیق با کود زیستی فسفات بر عملکرد کمی و کیفی گیاه دارویی زیره سبز (*Cuminum cyminum*)

مجید امینی دهقی^{۱*}، قاسم حسین طلایی^۲، خسرو عزیزی^۳

۱- دانشیار، مرکز تحقیقات گیاهان دارویی و دانشکده کشاورزی، دانشگاه شاهد، amini@shahed.ac.ir

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد زراعت دانشکده کشاورزی، دانشگاه شاهد ۳- استادیار، دانشکده کشاورزی، دانشگاه لرستان

چکیده

به منظور مطالعه تأثیر کود سوپر فسفات تریپل در سه سطح (P0= ۰، P1= ۴۰ و P2= ۸۰ کیلوگرم فسفر خالص در هکتار) در تلفیق (+) و عدم تلفیق (-) با کود فسفات زیستی (بارور-۲) بر عملکرد کمی و کیفی گیاه دارویی زیره سبز آزمایشی به صورت فاکتوریل در قالب بلوک‌های کامل تصادفی با سه تکرار در مزرعه تحقیقاتی دانشکده کشاورزی دانشگاه شاهد تهران در سال زراعی ۱۳۸۹-۱۳۹۰ اجرا گردید. در بین تیمارهای مورد مطالعه تیمار P0+ بیشترین افزایش را در اکثر صفات مورد مطالعه داشت و پس از آن تیمار P1- بیشترین اختلاف را با تیمار شاهد از خود نشان دادند. بیشترین و کمترین عملکرد دانه به ترتیب در تیمارهای P0+ با ۷۵/۰۶ گرم در متر مربع و در تیمار P2- با ۴۵/۱۴ گرم در متر مربع بدست آمد. بیشترین عملکرد اسانس نیز در تیمار P0+ با ۲/۱۹ گرم در متر مربع و کمترین عملکرد اسانس در تیمار P2- با ۱/۲۴ گرم در متر مربع بدست آمد. در مجموع نتایج حاصله از این بررسی نشان داد کاربرد کودهای زیستی دارای نقش قابل توجهی در بهبود عملکرد کمی و کیفی زیره سبز بوده و می‌تواند به عنوان جایگزین مناسبی برای کودهای شیمیایی مورد توجه قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: زیره سبز، بارور-۲، فسفر، اسانس، عملکرد

مقدمه

کاشت گیاهان دارویی از دیرباز جایگاه ویژه‌ای در نظام‌های زراعی ایران داشته و از نظر ایجاد تنوع و پایداری در بوم‌نظام‌ها نقش مهمی را ایفا کرده‌اند. به طوری که از میان گیاهان دارویی می‌توان به زیره سبز اشاره کرد که اسانس میوه این گیاه خاصیت ضد باکتریایی دارد. از این اسانس در صنایع آرایشی و بهداشتی (تولید عطر و ادکلن) و صنایع غذایی استفاده می‌شود. در برخی کشورها برای ضد عفونی نخ بخیه از اسانس زیره سبز استفاده می‌شود (۹). کمبود فسفر قابل جذب در خاک‌های زراعی باعث می‌شود تا برای رفع عنصر مورد نیاز گیاه، فسفر را به صورت کودهای شیمیایی فسفر دار به خاک اضافه کنیم. این کار بخش عمده‌ای از هزینه‌های تولید محصولات کشاورزی را شامل می‌شود. در عمل درصد بالای از کودهای فسفره مصرفی با یون‌های آزاد خاک پیوند خورده و به صورت غیر محلول و غیر قابل جذب در می‌آیند. مطالعات وسیعی که در کشورهای پیشرفته انجام گرفته است، به کودهای زیستی با هدف استفاده بهینه و کاهش مصرف کودهای شیمیایی در مزارع توجه شده است (۷). استفاده کامل از منابع غذایی گیاهی تجدید شونده و طبیعی با منشا آلی و بیولوژیکی به همراه کاربرد بهینه از کودهای شیمیایی اهمیت زیادی در جهت حفظ باروری و ساختمان خاک، فعالیت‌های بیولوژیکی، ظرفیت تعادل و نگهداری آب در خاک و در نهایت اصلاح ساختار فیزیکی و شیمیایی خاک دارد. تلفیق کاربرد کودهای شیمیایی به همراه منابع آلی بیولوژیکی نتایج مطلوبی را در افزایش راندمان تولید محصولات کشاورزی داشته، که خود می‌تواند راهی به سوی زراعت ارگانیک و در نهایت کشاورزی پایدار باشد (۵). صالح و همکاران (۱۲) نشان دادند که باکتری‌های حل‌کننده فسفات، فسفات قابل دسترس را به طور معنی داری در خاک‌هایی که با سوپر فسفات تریپل کوددهی شده بودند افزایش دادند. مطالعات انجام شده بر روی گیاهان دارویی نیز